

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۶/۱۰

احسان الله ارینزی

افریقا

(قسمت شست چهارم)

موراکو (مراکش) Morocco

(قسمت دوم)

جغرافیای اقتصادی:

نظر اجمالی: در سال 1999 که محمد ششم پادشاه موراکو شد، این کشور با مشکلات زیاد دست به گریبان بود: قروض سنگین خارجی و چگونگی باز پرداخت آن، پیدا کردن راه های مناسب برای تجارت بهتر با اتحادیه اروپا، انکشاف تعلیم و تربیه، جلب و جذب سرمایه داران خارجی برای ایجاد کار و حرفه، بلند بردن ستندرد زنده گی مردم. در جریان نخستین سالهای سلطنت محمد ششم انفلاسیون کاهش یافت و گام های سریع و استوار برای فراهم کردن شرایط کار برداشته شد.

در سال 2012 بعلت کاهش حاصلات زراعتی و مشکلات اقتصادی در اتحادیه اروپا، موراکو نیز خساره مند گردید. اعمار بندر Tangier برای رونق تجارتي این کشور مفید ثابت شد.

زراعت، سیاحت، ذخایر فاسفیت، منسوجات، تولیدات کوچک صنعتی و گردشگری از جمله سکتورهای بزرگ اقتصاد موراکو بحساب می آیند. موراکو برای انکشاف و افزایش صادرات خود، قرارداد تجارت آزاد با ایالات متحده امریکا و قرارداد دیگری را به هدف بهتر ساختن امور تجارت با اتحادیه اروپا در سال های 2006 و 2008 به امضا رسانید.

دولت موراکو در 20 سال گذشته تلاش نموده تا برای پیشرفت مطمین امور اقتصادی، تحولات مثبت را در نظام تعلیم و تربیه لیبیک گفته و تعداد جوانان فنی و مسلکی را زیاد سازد.

دولت همچنان سعی میکند تا شیوه های سببایدی دولت را دگرگون نموده و نظام عدلیه را تقویت کند. فساد اداری از عوامل کندی رشد اقتصادی دانسته میشود. موراکو دومین کشور استخراج کننده و نخستین کشور صادر کننده فاسفیت در جهان است.

شیوع وبای کورونا باعث اولین رکود اقتصادی در موراکو، بعد از رکود سال 1995 شد. دولت بعد ازین فاجعه تصمیم گرفت تا خدمات اجتماعی را وسیعتر ساخته و برای رهبری تصدی های تولیدی و خدماتی دولتی دستورالعمل های جدی و جدید اعلام نمود.

طی سال های اخیر صنعت گردشگری موراکو بطور روز افزون رشد میکند که باعث بالا رفتن سطح استخدام و عرضه خدمات بیشتر شده است.

تولید ناخالص داخلی GDP: 339.60 بلیون \$ (2023).

رشد سالانه تولید ناخالص داخلی یا GDP: 3.4% (2023).

عاید سرانه سالانه: 8900 \$ (2023).

ساختار سکتوری تولید ناخالص داخلی: زراعت 11.1%، صنعت 24.6% و خدمات 54.3% (2023).

انفلاسیون: 1% (2024).

نیروی کار: 12.47 میلیون نفر (2024). زراعت 39.1%، صنعت 20.3% و خدمات 40.5% (2014).

د پانو شمیره: له 1 تر 8

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

نرخ بیکاری: 8.9% (2024).
زندگی زیر خط فقر: 4.8% (2013).
بودجه: عواید 35.35 بلیون \$ و مصارف 36.93 بلیون \$ (2022).
صنعت: پروسس و استخراج فاسفیت و سایر مواد معدنی، منسوجات، مواد کیمیاوی، اشیای خوراکی، اشیای چرمی، سمنت و مواد ساختمانی، محصولات فلزی، سگرددت، بوت، موتوهای خورد، ذوب آهن و فولاد، برق و کارهای دستی.
رشد سالانه تولیدات صنعتی: 1.34% (2023).
تولید برق: 14.18 میلیون kW (2020). از تیل 81.6%، از انرژی آفتابی 1.1%، از باد 13% و از آب 4.4% (2020).
مصرف برق: 29.44 بلیون kWh (2019)،
صادرات برق: 624 میلیون kWh (2020)،
واردات برق: 856 میلیون kWh،
تولید تیل خام: صفر بیرل - روز (2021)،
ذخیره تیل: 700000 بیرل (اول جنوری - 2021)،
تولید تیل پاک: 66230 بیرل - روز (2017)،
مصرف تیل: 307500 بیرل - روز (2021)،
صادرات تیل: 9504 بیرل - روز (2015)،
واردات تیل: 229300 بیرل - روز،
تولید گاز: 105.67 میلیون متر مکعب - سال (2019)،
مصرف گاز: 1.05 بلیون متر مکعب - سال،
صادرات: صفر متر مکعب - سال (2021)،
واردات: 950.76 میلیون متر مکعب - سال (2019)،
ذخیره گاز: 1.44 بلیون متر مکعب (اول جنوری - 2021).
زراعت: 67.5% زمین های موراگو کشت میشود که 17.5% آن تحت زرع بوده و 47.1% آن را چراگاه ها تشکیل میدهد. 11.5% زمین های موراگو را جنگلات و 18% باقی مانده را کوه ها، دریاها، شهرها، مناطق کار و تولید و محلات بود و باش روستایی تشکیل میدهد. در سال 2019 موازی 17645km² زمین موراگو کشت میشود. 39.1% مردم این کشور در عرصه زراعت و جنگلداری مصروف کار اند و 14% تولید ناخالص داخلی ازین سکتور بدست می آید. جو، جواری، گندم، پنبه، تنباکو، چغندر، نیشکر، حبوبات، خسته، ارزن، کچالو، سبزی، ستروس، میوه های گوناگون، انگور، زیتون، گوشت، لبنیات، تخم مرغ و علوفه از محصولات مهم زراعتی و مالداری این کشور به شمار میروند.
مالداری: نزدیک به نیم مساحت این کشور را چراگاه های سرسبز دربر گرفته که امکاناتی خوبی برای نگهداری حیوانات در آن فراهم است. گاو 3.2 میلیون، بز 6.0 میلیون، گوسفند 22.2 میلیون و مرغ خانگی و فارمی 45 میلیون قطعه میباشد و درین کشور هر سال بطور اوسط 1.1 تن ماهی صید میشود. موراگو بزرگترین سکتور صیادی ماهی و سایر خوراکی های بحری را دارد که سهم آن در کل صادرات کشور 2.84% است، 3% تولید ناخالص داخلی را میسازد و بصورت مستقیم و غیرمستقیم برای 400000 نفر کار فراهم نموده است.
معادن: فاسفیت، منگنیز، مس، ذغال سنگ، سرب، قلعی، سنگ آهن، کوبالت، انتیمونی، فلورایت، تیل و گاز، بیرایت، نکل و نقره.
صادرات: به ارزش مجموعی 61.74 بلیون \$ (2023).
فاسفیت و سایر مواد معدنی، کود کیمیاوی، مواد خوراکی (سبزی، میوه های خشک و تازه، کچالو و کنسرو ماهی) و نوشیدنی، منسوجات و ملبوسات، وسایل برقی، محصولات پتروشیمی، مصنوعات دستی، پوست و زیتون.
شرکای بزرگ تجاری: اسپانیا 20%، فرانسه 17%، جرمنی 6%، برتانیای 5% و ایتالیا 4% (2023).
واردات: به ارزش مجموعی 73.75 بلیون \$ (2023).
ماشین آلات، فابریکه ها، وسایط نقلیه، پرزه جات، اشیای برقی، تولیدات استهلاکی، اموال نیم ساخته شده صنعتی، آهن و فولاد، وسایل مخابراتی، تار نخ و پشمی، گندم، شکر، پنبه، منسوجات، ادویه و مواد طبی، وسایل زراعتی، اسلحه و مهمات، تیل و برق، تزانستورها و پلاستیک باب.
شرکای بزرگ تجاری: اسپانیا 16%، چین 11%، فرانسه 10%، ایالات متحده امریکا 9% و ترکیه 5% (2023).
قروض خارجی: 42.26 بلیون \$ (31 دسمبر - 2023).
واحد پولی: درهم موراگویی (Moroccan Dirham (MAD).

د پانوی شمیره: له 2 تر 8

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولی

یک دالر امریکایی = 9 درهم موراکیوی (30 جون 2025).
سال مالی: عیسوی (گریگوری).

سیستم وزنی: متریک و سنگ های محلی.

ترانسپورت: موراکو 2067km خط آهن (1022km برقی)، 57300km سرک پخته، 944km پایپ لاین برای انتقال گاز طبیعی، 270km برای تیل خام و 175km برای تیل تصفیه شده و 93 کشتی تجاری (با ظرفیت 1000GRT یا بیشتر از آن) دارد.

6	Container ship	کانتینر
5	General Cargo	کارگو عمومی
2	Oil Tanker	تانکر مواد نفتی
80	Others	سایرین

خامه 26	پخته 36	میدانهای هوایی: مجموعاً 62 (2021)
-	13	رنوی طولتـر از 3047m
2	12	رنوی از 2438m تا 3047m
6	6	رنوی از 1524m تا 2437m
12	4	رنوی از 914m تا 1523m
6	1	رنوی کوتاه تر از 914m

میدان هلیکوپتر: 9 (2021).

Royar Air Marco اولین شرکت خدمات هوایی ملکی این کشور، در سال 1957 شروع بکار نمود که سهم دولت در آن 67.7% بود. Air Arabia Marco یک شرکت ارزان قیمت موراکو است که با Air Arabia color امارات متحده عربی در سال 2009 تاسیس گردید. موراکو، بر علاوه این دو شرکت 6 شرکت خصوصی داخلی و خارجی خدمات هوایی ملکی مسافر، کارگو و امبولانس دارد که سال 2020 با 76 بال طیاره 8.13 میلیون مسافر و 97.7 میلیون mt-km مال التجاره را جابجا نموده اند. 1.89 میلیون موتر تیزرفتار، بس، لاری، تانکر و سایر وسایط نقلیه ساختمانی و معدنکاری.

بنادر: کازابلانکا Casablanca، جورف لیسفار Jorf Lasfar، محمدیه Mohammedia، صافی Safi، تانجیر Tangier.

مخابرات: کود تلفون (00212). تعداد تلفون های دیجیتال 2.87 میلیون و همراه 55.9 میلیون (2023). موراکو برای ارتباطات داخلی خود سیستم تلفون دیجیتال عصری، میکرویف، کیبل نوری و شبکه همراه و تکنالوژی معلوماتی دارد. تعداد زیادی سوویچ های تلفون این کشور در شهرهای رباط و کازا بلانکا موقعیت دارد. در حال حاضر سیستم میکرویف با سرعت بیشتر در مناطق روستایی موراکو توسعه می یابد و کیبل نوری نیز در حال رسیدن به هر نقطه است و 3 شرکت خصوصی درین سکتور سرمایه گذاری نموده است. موراکو با تونس و الجزایر از راه فایبر و کیبل و با اسپانیا، جبل الطارق و جمهوری عربی دموکراتیک صحرا از راه میکرویف ارتباط دارد. کیبل های زیرآبی نوری Euroatric Atlas Ottshore Morocco – Tetouan – Estepona – Spain – SEA- و ME-W3-3 از سرحدات این کشور میگذرد که آسیا اروپا، اروپا و شرق میانه را باهم وصل میکنند. موراکو برای ماهواره های اتنلسات و عربسات بحر اتلس، سه سنتیشن زمینی در خاک خود دارد. این کشور عضو Medarabtel نیز است.

رسانه ها: بیشترین رسانه های موراکو یا دولتی است یا مشترک دولتی و خصوصی. البته سکتور خصوصی نیز درین عرصه فعال است. دولت موراکو در قیمت نشرات رسانه ها محدودیت های دارد که بعضاً موجب اعتراض قرار میگیرد. خبرنگاران بدون سرحد در رده بندی سال 2019 خود، موراکو در بین 180 کشور به درجه 135 قرار داده است. دارای یک شبکه دولتی رادیو تلویزیون است که با یک شرکت خصوصی شبکه Radio-Television Marocaine را نیز اداره میکنند. برنامه های حدود 2000 رادیو و تلویزیون خارجی از راه ماهواره، کیبل و انترنت درین کشور بیننده و شنونده دارند. دولت موراکو ده رادیو محلی نیز دارد. رادیو ها و تلویزیون های این کشور به زبان های عربی، بربری، فرانسوی و انگلیسی نشرات میکنند.

د پانوی شمیره: له 3 تر 8

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنډي د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

شرح وسایل انتشاراتی موجی در موراگو (2021)			
9.1 میلیون	کل تعداد رادیو	FM ، AM = 27 SW = 6 و = 25	مراکز نشرات رادیویی
5.8 میلیون	کل تعداد TV	13	مراکز نشرات تلویزیونی

کود انترنت: ma.

مشترکین انترنت: 32 میلیون. 91% مردم (2023).

انکشاف اجتماعی: موراگو بحساب تولید ناخالص داخلی و عاید سرانه سالانه، از ممالک در حال انکشاف افریقا و جهان به حساب می آید. به اساس معلومات CIA World Factbook – 2021 هر موراگویی سالانه بطور متوسط \$ 8100 عاید دارد که حدود 13 - 16 بار بیشتر از عاید مردم افغانستان است.

73.8% مردم موراگو بالای 15 سال (مردان 83.3% و زنان 64.6%) دارای تعلیمات متوسط، مسلکی و یا عالی هستند، تعلیم و تربیه برای اطفال 6-15 سال الزامی و رایگان است، جوانان بطور متوسط 14 سال درس میخوانند، 84% اطفال واجد شرایط به مکاتب میروند، دولت 6% تولید ناخالص ملی را به امر انکشاف معارف و تحصیلات عالی اختصاص داده و با سکتور خصوصی یکجا کار میکند تا امکانات تحصیلات بهتر را برای کودکان و جوانان کشور فراهم سازند.

تعلیم و تربیه در موراگو از کودکستان آغاز و به پوهنتون به پایان میرسد. رفتن به کودکستان تقریباً الزامی و ولی رایگان نیست.

موراگو یک وزارت معارف ملی و یک وزارت تحصیلات عالی و تربیه مهارت ها دارد.

مکاتب ابتداییه 6 سال (6-11 ساله) است که متعلمین در آن نصاب منظور شده دولتی را می آموزند. امکانات تحصیل ابتدایی در مناطق دور افتاده موراگو خاصتاً برای دختران کافی نیست و حدود 21% دخترها و بچه ها در اخیر این دوره موفق به موفقیت در کانکور دوره بعدی نمیشوند. مکاتب متوسطه 3 سال (12-14 سال) اند که باز هم رایگان است و متعلمین به فراگیری زبان های محلی و انگلیسی یا فرانسوی، کیمیا، فزیک، هندسه، الجبر، مثلثات و امور دینی می پردازند. 65% مضمولین دوره متوسطه قادر به فراغت ازین درس ها میگردند. بعد ازین دوره لیسه می آید که 3 سال 5 نوع اند: لیسه های زراعت، لیسه های زمین شناسی و علوم اجتماعی، لیسه های الجبر، فزیک و مطالعات تخیلی و لیسه های علوم انسانی و هنر و ادبیات.

لیسه های فنی و مسلکی که هر کدام 3 سال را دربر میگیرد، لیسه های فنی و مسلکی مخصوصاً جوانان را برای کاریابی در بیش از 35 کورس 2 - 3 - 4 ساله ترتیب میکند. این لیسه ها که اکثرأ در توامیت با شرکت های بزرگ و سکتور های معین تولیدی و خدماتی فعالیت مینمایند، نیاز موراگو به کارگران ماهر و مسلکی را کاهش داده است.

پوهنتون محمد ششم در رباط که دارای فاکولته های حقوق، هنرهای زیبا، طب و ساینس است، از پوهنتون های مهم منطقه بحساب میرود، درحالیکه پوهنتون Al Karoovine قدیمی تر است که در سال 1947 تاسیس شده است. گمان برده میشود که این پوهنتون ادامه دهنده رسالت یک مدرسه/مسجد است که از سال 859 باینطرف فعال و در دنیای اسلامی نام بزرگ دارد.

شرح مراکز تعلیمی موراگو (2021)			
مجموع آموزگار	مجموع آموزنده	تعداد مرکز	نوع مرکز تعلیمی
157000	3924000	6540	مکاتب ابتدایی
124000	3100000	5170	متوسطه و لیسه
7000	80000	150	مکاتب فنی و مسلکی
10000	100000	49	تحصیلات عالی

موراگو 22 روزنامه سراسری عربی و فرانسوی، 45 هفته نامه و حدود 150 ماهنامه و گاهنامه دارد که 85% به زبان عربی و متباقی به زبان های محلی، فرانسوی و انگلیسی به نشر میرسند. EL Eco de Tetuan اولین نشریه اسپانوی زبان موراگو است که در سال 1860 نشرات نموده بود و تاریخ نشر (المغرب) اولین روزنامه عربی زبان به سال 1886 برمیگردد. هر سال بطور متوسط 850 عنوان کتاب جدید علمی، هنری، ادبی، تخیلی و معلوماتی نشر می شود و هر نفر سالانه بطور اوسط 2.3Kg کاغذ را برای نوشتن، خواندن و نشرات به مصرف میرساند.

د پانو شمیره: له 4 تر 8

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولی

محیط زیست موراگو بعلت کثرت نفوس، زنده گی شهری، افزایش فعالیت های صنعتی و وسایط نقلیه و سطح نسبتاً پایین آگاهی عامه خساره دیده و مشکلاتی بار آمده است. عرضه خدمات صحی درین کشور روز بروز بهتر میشود. دولت درین قسمت سرمایه گذاری کرده میروود، اما هنوز بیمه های وجود ندارد که در اوقات مریضی، بیکاری، پیری، معلولیت، تقاعد و مرگ با مستمندان و نیازمندان کمک کند.

دولت موراگو 5.7% تولید ناخالص داخلی خود را به صحت مردم اختصاص داده (2021)، افزایش سالانه نفوس 0.91% است (2022) که در دنیا درجه یکصد و هفتم را به خود اختصاص میدهد، در 1000 طفل نو تولد 19.2 نفر میمیرند که در دنیا هشتاد و پنجم میشود، عمر وسطی مردم به 73.68 نزدیک شده، یک زن در کل عمر بطور وسطی 2.29 طفل بدنی می آورد که در دنیا جایگاه هفتاد و نهم را دارد، 2.6% کودکان زیر پنج سالگی وزن کافی ندارد، 98.3% مردم به آب صحی آشامیدنی دسترسی دارند، 98.2% تشنابها صحی و عصری اند، HIV/AIDS کم است و در 100000 نفر 35 نفر تویرکلوز دارند.

اگرچه قوانین اساسی و مدنی موراگو حقوق زنان را با مردان مساوی میداند، اما در عمل بخاطر سنت های دینی و قبیلوی، سطح پایین آگاهی عامه و بی توجهی مراجع قانونگذار مشکلاتی وجود دارد و حقوق زنان تا حد زیاد مراعات نمی شود. دولت موراگو به پیشرفت امور هنری و فرهنگی توجه کافی دارد و پیشرفت های صورت گرفته است. در موراگو به هر 6.3 نفر یک TV، به 4 نفر یک رادیو، به 25 متعلم یک معلم، به 13 محصل یک استاد، به 16 نفر یک تلفون دیجتل، به هر نفر 1.3 تلفون همراه، به 1400 نفر یک داکتر عمومی و به 1000 نفر یک بستر شفاخانه میرسد، 100% مردم برق و 91% انترنت دارند.

هر سال کم و بیش 2.5 ملیون گردشگر خارجی به این کشور سفر میکند. دولت موراگو و سکتور خصوصی این کشور بسیار تلاش میکنند تا امکانات بهتر و مناسب را برای سکونت، استراحت و سیر و سیاحت بهتر این مهمانان خارجی فراهم نمایند. قوای مسلح: قوای مسلح شاهی موراگو شامل قوای زمینی بشمول مدافعه هوایی، قوای بحری با تفکیک قطعات سرحدی و قوای پیاده بحری و قوای هوایی.

سن خدمت عسکری: 20 ساله، مدت خدمت 18 ماه، داوطلب، سهم مصارف عسکری در تولید ناخالص داخلی: 4% (2024).

منازعات منطقوی: موراگو بر سرتاسر کشور صحرای غربی (جمهوری عربی دموکراتیک صحرا) ادعای مالکیت دارد؛ درحالیکه یکعده زیاد کشورهای صحرای غربی را منحصراً یک کشور مستقل به رسمیت شناخته اند. سرحدات موراگو و الجزایر در بعضی نقاط مشخص نیست و طرفین یکدیگر را به قاچاق اسلحه و رفت و آمد ملیشه ها متهم میسازند. موراگو با موریتانیا نیز مشکل دارد. نظامیان موریتانیا در سال 2016 در Lagouira پیاده شده و بیرق خود را افراشتند.

موراگو از چندین سال باینطرف بر سر مالکیت سیوتا Ceuta، Melilla، جزیره Penondevez Gomera، جزیره Penon de Alhucemas و جزیره گگ Chafarinas و آب های دوروبر با اسپانیا مشکل دارد که از وقت استعمار تا حال در اختیار این کشور باقیمانده است. اگرچه این دو کشور در قسمت نقطه گذاری سرحدات آبی به توافقاتی رسیده اند، اما مشکلات کلی تا هنوز حل نشده اند.

اسپانیا نیز در مناطق سرحدی (در کناره های بحر اتلس) در جوار موراگو پنج منطقه کوچک ستراتیژیک را از زمان تسلط و استعمار خود، تاکنون تحت کنترول و حاکمیت خود نگهداشته که عبارتند از: سیوتا Cutan، ملبله Melilla، جزیره پینون Penon، گومیرا Gomera و چافاریناس Chafarinas. درباره این مناطق و آب های چاراطراف آن مذاکرات میان هر دو کشور دوام دارد؛ اما هر دو تا حال نتوانسته اند که راه حل آن را بیابند. موراگو راه اصلی ورود مهاجرین افریقای شمالی بسوی اسپانیا و اروپا به حساب می آید.

مواد مخدر: موراگو از جمله مراکز مهم تولید غیرقانونی شاه دانه Cannabis و چرس بحساب می آید که به اروپای غربی منتقل میگردند. به همین ترتیب کوکابین امریکا جنوبی نیز از راه موراگو به اروپای غربی منتقل میگردند.

تاریخ: کوچی های بربری در زمانه های قبل از میلاد در خاک موراگوی امروزی زنده گی میکردند. بعد از آن فنیقی ها در قرن 7م و کارتاژی ها در قرن 5 ق.م این سرزمین را تصرف کردند. کارتاژیان در آن زمان، از خلیج سرت لیبیا تا کناره های بحر اتلس امپراطوری بزرگی داشتند و این سرزمین پنهاور را اداره میکردند. بعد از یک دوره طویل المدت نبردها این امپراطوری در سال 146 ق.م درهم شکست و رومیان غالب بر کارتاژی های مغلوب حاکم شدند.

بعد از آن موراگو مانند یک ولایت مورتانیا، تا قرن 7م، تحت حاکمیت رومی ها باقی ماند. بعد از گذشت صدها سال اعراب مسلمان که قدرت زیادی در جزیره العرب و چاراطراف آن داشتند، در اواخر قرن 7 به موراگو رسیدند. بربری ها مغلوب در برابر اعراب غالب تسلیم شده و پایگاه های اروپایی ها نیز در نتیجه حملات مسلمانان از بین رفت.

از قرن 8 تا قرن 10 بربریان موراگو به دین اسلام مشرف شده، زبان و فرهنگ عربی را پذیرفتند و نام المغرب را که دورترین منطقه افریقا در غرب بود، برای سرزمین شان برگزیدند. در قرن 8 یک دولت شاهی مستقل در موراگو به میان آمد که در قرن 10 این دولت تجزیه شد و چند حکومت قومی جای آن را گرفت.

بعد از این تحولات موراگو از سوی مرابطون بربری تصرف گردید که سرتاسر این منطقه را از اسپانیا تا سنیگال اداره میکردند.

المغرب که مهد دو امپراطوری موحدون و مرابطون بود به دلیل داشتن خصوصیات خاص جغرافیایی، یکی از مراکز قدرت در شمال افریقا بحساب می آمد که مدت ها شبه جزیره ایبری (اسپانیا و پرتگال) از آن اداره میشد. المغرب نزدیکترین کشور افریقا به اروپا است و آبناى جبل الطارق آن را از اسپانیا جدا میکند، مسلمانان از همین راه نزدیک به اسپانیا رسیده و نفوذ و فرهنگ اسلام در زمان خلفای اسلامی به آن سرزمین راه یافت. بعد از گذشت صدها سال مغرب که نیرومند بود ناتوان گردید و اسپانیا که ناتوان بود به یک کشور نیرومند مبدل گردید.

از اواخر قرن 13 مداخله المغرب یا موراگو در اسپانیا پایان یافت و برعکس مداخله و دست درازی اسپانیا در امور داخلی این کشور آغاز گردید. در سال 1415 اسپانوی ها بندر سبتة و در سال 1471 طنجه را تصرف کرده و با استقرار پایگاه های بحری در طنجه و جبل الطارق، ارتباط میان بحر اطلس و بحیره مدیترانه را تحت کنترل خود در آوردند و اسباب ضربه زدن بر پیکر اقتصاد موراگو را فراهم کردند.

اسپانیا با این پیشرفت ها توانست که شاه رگ های اقتصاد این کشور را بدست آورده و زیان هایی را بر آن تحمیل نماید. موراگو برخلاف الجزایر و تونس از تسلط رسمی ترکان عثمانی نسبتاً در امان ماند و خودمختاری نسبی خود را تا اوایل قرن 20 حفظ کرد، اما پیش از آن خانواده شریف های علوی که درین کشور حکومت میکردند، از دولت عثمانی نیز اطاعت میکرد. این خودمختاری با وصف مشکلات و حملات خارجی ها ادامه یافت و موراگو به مبارزان الجزایری که علیه استعمارگران فرانسوی می جنگیدند، کمک میکرد که در نتیجه فرانسوی ها بسوی موراگو نیز متوجه شده و مداخله آن ها در این کشور آغاز گردید. اروپایی ها در قرن 17 تا مناطق مرکزی موراگو پیشروی کرده بودند.

اسپانوی ها در سال 1880، مناطق افنی و تطوان Tetouan را تصرف کردند. طی قرون 18 و 19 یک حکومت نسبتاً مستقل شاهی در موراگو بمیان آمد که میخواست بیشتر خودمختار باشد و تا حد زیادی از تاثیر و نفوذ اروپایی ها در قلمرو خود جلوگیری کرده بتواند. این حکومت با آزادی خواهان الجزایر نیز کمک میکرد که در نتیجه آن فرانسوی ها و سایر اروپایی ها بالای موراگو حمله نمودند.

در سال 1904 عساکر اسپانیا و فرانسه الجسیراس Algeiras را تصرف نمود و در عین حال در صدد بدست آوردن مناطق جدید شد. فرانسوی ها در سال 1907 کازابلانکا را تصرف کردند.

در سال 1912 به اساس موافقتنامه فاس Faz موراگو میان اسپانیا و فرانسه تقسیم گردید:

کوهستان ریف و سواحل شمالی، همراه با ناحیه ایفنی در جنوب غربی به اسپانیا واگذار شد، بندر طنجه بحیث یک بندر بین المللی شناخته شد و بقیه خاک موراگو تحت الحمایه فرانسه شد. سلطان موراگو صلاحیت های خود را از دست داد. تجزیه کشور خشم مردم را برانگیخت و کوهستان ریف به مرکز مقاومت علیه استعمارگران مبدل شد. در سال 1915 اسپانوی ها عبدالکریم ریفی رهبر آزادی خواهان را دستگیر ولی زود بعد آزاد کرد. کریم به زودی دوباره با مبارزین آزادی خواه پیوست و علیه اروپایی ها به جنگ و مبارزه پرداخت. در پایان جنگ جهانی اول عساکر اسپانیا به منطقه کوهستانی ریف حمله نموده و نواحی وسیعی را به دست آوردند، آزادی خواهان نیز تحت رهبری عبدالکریم ریفی در جواب این حملات عکس العمل نشان داده و موفقیت های بدست آوردند.

آزادخواهان در سپتمبر 1921 آزادی خود را اعلان و عبدالکریم ریفی را به ریاست جمهوری ریف برگزیدند؛ اما فرانسه و اسپانیا با نظام جمهوری ریف مخالفت کردند و جنگ های گسترده میان آزادی خواهان مسلمان و عساکر اسپانیا آغاز گردید. آزادی خواهان این سرزمین از سال 1921 تا سال 1926 تلفات و خسارات سنگینی را بالای عساکر اسپانیا و فرانسه تحمیل کردند.

جمهوری ریف در سال 1924 در حدود 20000Km² مساحت و 500000 نفر نفوس داشت. مبارزه و مقاومت آزادی خواهان ریف طی همین سالها، مردم سایر نقاط موراگو را نیز تحریک و تشویق کرد تا قیام را تقویت نموده و راه جنگ را در پیش بگیرند. فرانسوی ها که این حالت را مشاهده میکردند، مجبوراً عساکر بسیار مسلح و مجهز شان را برای سرکوب این قیام اعزام داشتند. در سال 1925 حدود 200000 نظامی فرانسوی و هزاران نفر اسپانوی، در حال نبرد با آزادی خواهان بوده و هزاران ریفی بدست دشمن اسیر شد. فرانسوی ها عبدالکریم ریفی را به جزیره ریونیون در بحر هند تبعید کرد تا تمام عمر خود را در آن جزیره سپری کند، اما وی در سال 1947 از جزیره ریونیون فرار کرد و به مصر پناهنده شد.

پادشاه موراگو در سال 1958 از کارنامه های عبدالکریم ریفی ستایش بعمل آورده و او را بنام قهرمان ملی معرفی نمود.

درحالیکه هزاران نفر در سرتاسر خاک موراکو به جرم آزادی خواهی قتل می‌شدند، با آنهم آزادی خواهان آرام ننشسته و مبارزه ادامه یافت. رهبران تازه نفس وارد میدان شدند و جنگ به هر گوشه و کنار این سرزمین سرایت کرد و یک موج بزرگ آزادی خواهی این سرزمین را دربر گرفت.

فرانسه در سال 1953 حتی سید محمد ابن یوسف پادشاه محافظه کار موراکو را نیز تحمل نکرد و او را تحت عنوان مخالفت با منافع فرانسه، به مدغاسکر تبعید کرد. اما در سال 1955 زمانیکه مردم بالای فرانسوی ها فشار بیشتر وارد کردند، دولت فرانسه دوباره او را از مدغاسکر به موراکو فرستاد.

فرانسه روز دوم مارچ 1956 آزادی طنجه و موراکو را پذیرفت و اسپانیا نیز در سال 1958 نواحی تحت تصرف خود را موراکو به استثنای صحرای غربی و مناطق کوچک سوق الجیشی، به پادشاه این کشور سپرد.

طی سالهای 1961 و 1963 پایگاه های عساکر امریکا و فرانسه درین کشور مسدود گردید. حسن دوم که بعد از مرگ پدرش در سال 1961 به سلطنت رسید، روند اعمار کشور را سرعت بخشید و سرمایه داران خارجی را به کار در کشور تشویق کرد. در سال 1965 مهدی بن برکه، یکی از مخالفان سرسخت پادشاه، به دستور ملک حسن دوم دستگیر و کشته شد. قتل وی با واکنش شدید مردم موراکو و اعتراض دولت فرانسه روبرو شد. بعد از آن روابط میان موراکو و فرانسه نیز قطع گردید. ملک حسن پارلمان کشور را نیز منحل کرد، زیرا گروهی از هواداران بن برکه در آن عضویت داشتند. وی به کشور های غربی نزدیک و از کشورهای تندروی عرب دور شد. کودتاهای سال های 1971 و 1972 که ظاهراً از سوی معمر القذافی رهبر لیبیا برنامه ریزی میشد نیز خنثی گردیدند و دشمنی و بدبینی میان هر دو کشور افزایش یافت.

در سال 1974 دولت موراکو با طرح خودمختاری یا استقلال صحرا از سوی اسپانیا مخالفت کرد. موراکو صحرای غربی را ملکیت خود میدانست و به همین علت 350000 باشندده موراکو، به اساس برنامه دولت بسوی صحرا راهپیمایی کردند. دولت موراکو اجازه نمی داد که پولیساریو صحرای غربی را به یک کشور آزاد تبدیل کند، به همین دلیل در برابر این گروه به مبارزه برخاست. اسپانیا در زودترین فرصت ممکن خواسته های دولت موراکو را پذیرفت و 66% خاک صحرای غربی را که دارای ذخایر فراوان فوسفیت بود، به موراکو و 34% جنوب را به موریتانیا واگذار نمود. این عمل با مخالفت الجزایر روبرو شد که خواهان استقلال صحرا بود. الجزایر از جبهه پولیساریو حمایت میکرد.

بعد از این تقسیم نبرد میان آزادی خواهان پولیساریو و نیروهای مسلح موراکو و موریتانیا شدت یافت؛ اما پولیساریو قسمت اعظم صحرای غربی را تصرف کرد و موجودیت جمهوری دموکراتیک عربی صحرای غربی را اعلام داشت که بلافاصله از سوی الجزایر به رسمیت شناخته شد. بعد از آن روابط میان موراکو و الجزایر تیره گردید و روابط دیپلماتیک آنها قطع شد.

بعد از آن بعضی کشورهای دیگر جهان نیز جمهوری صحرای غربی را به رسمیت شناختند؛ اما موراکو قبلاً بخش های از خاک صحرای غربی را تصرف کرده بود.

در سال 1980 به اساس یک موافقتنامه میان موریتانیا و پولیساریو، عساکر موریتانیا از خاک صحرا بیرون شد که بلافاصله توسط عساکر موراکو تصرف شد. بعد از این تحولات مراکز شهری تحت کنترل موراکو قرار گرفت و سایر نقاط تحت تسلط پولیساریو باقیماند. در سال 1990 موراکو و پولیساریو آتش بس را پذیرفتند و ملل متحد برنامه یک همه پرسی را ترتیب نمود تا مسله آزادی و استقلال صحرا در پرتو نظریات و آرا باشندده گان صحرا روشن گردد. در سال های 1977 و 1978 عساکر موراکو بنا به درخواست ملل متحد و موبوتو به زایر (جمهوری دموکراتیک کانگو) اعزام گردید. با تأیید مذاکرات کمپ دیوید از سوی ملک حسن دوم و قطع کمک های اقتصادی عربستان سعودی در اعتراض به این مسله، بحران سیاسی و اقتصادی عمیقی درین کشور نمایان گردید. در سال 1979 محصلان و کارگران تظاهرات وسیع را در شهرهای موراکو بر پا کردند چون عقب نشینی عساکر موریتانیایی، موراکو را در میدان مبارزه علیه مردم صحرا تنها گذاشته بود. تحمل این وضعیت برای مدت طولانی از توان اقتصادی و نظامی دولت موراکو بیرون بود.

خشکسالی های سالهای 1980 و 1981 و کمبود مواد غذایی، دولت را وادار به وارد نموده مواد خوراکی از خارج کرد که در نتیجه میزان قروض خارجی موراکو بلند رفت. شرایط نامساعد بالا زمانی رو به وخامت بیشتر گرایید که گروه های میانه رو نیز به صف مخالفان پیوسته و بر شمار تظاهرکننده گان و ناراضیان افزودند.

در جون 1981 شهر دارالبیضا (کازابلانکا) را نیز یک موج تظاهرات در برگرفت که به اثر گلوله باری پولیس 60 نفر در آن کشته شدند؛ اما مخالفان ادعا میکردند که 637 کشته و 2000 نفر زندانی شده اند.

در آن روزها مخالفت های عمومی با حضور موراکو در صحرا نیز شدت گرفت و بعضی احزاب با توجه به مصارف سنگین حفاظت از صحرا، خواستار خروج عساکر این کشور از صحرا شدند. زمانیکه ادامه این درگیری ها به اختلافات در اردو نیز سرایت کرد، بحران اجتماعی به اوج خود رسید، بطور خاص زمانیکه جنرال احمد دلیمی رییس ارکان اردوی موراکو که گفتگوهای پنهان با کشورهای اروپایی، درباره خاتمه جنگ صحرا را به دوش داشت، به طرز مشکوک و مرموزی به قتل رسید، بحران تقریباً از کنترل خارج شد.

فعالیت های بنیادگرایان اسلامی که در آن وقت بر شمار شان در دنیای عرب و اسلام روز به روز افزود میشد، موجبات وحشت ملک حسن دوم را فراهم آورد و عملیات سرکوب گرانه خود را افزایش داد. دیدار ملک حسن دوم و خوان کارلوس پادشاه اسپانیا در سال 1987 درباره سرنوشت ملیله و سبته بی نتیجه ماند و اسپانیا همچنان بر

مالکیت آنها اصرار ورزید. در سال 1988 روابط موراکو و الجزایر پس از 12 سال دوباره برقرار شد و خط لوله بی که نفت الجزایر را از راه تنگه جبل الطارق به اسپانیا و اروپا منتقل میکرد، دوباره دایر شد و الجزایر نیز در مورد عدم حمایت از جبهه پولیساریو قول مساعد داد. در سال 1991 سازمان ملل متحد پیشنهاد نمود تا ضمن برگزاری یک همه پرسی برای استقلال و تمامیت ارضی صحرا برگزار شود. ملک حسن دوم نیز مخالفت نکرد و یک آتش بس موقت میان عساکر موراکو و جبهه پولیساریو برقرار شد.

در ماه اگست سال 1992 ملک حسن دوم، عزالدین لرکی نخست وزیر را از مقام خود معزول و محمد کریم لمرانی را به نخست وزیری برگزید، وی نیز در ماه می 1994 جای خود را به عبدالطیف فیلالی واگذار نمود. در سال 1996 قانون اساسی کشور مورد تجدید نظر قرار گرفت و موراکو دارای دو مجلس قانون گذاری گردید. انحلال مجالس همچنان در دست ملک حسن باقی ماند. در سال 1997 موراکو از سوی سازمان ملل متحد و دولت امریکا تحت فشار قرار گرفت تا ضمن مذاکره با جبهه پولیساریو، به راه حل صلح آمیزی برای مسئله صحرای غربی دست یابد.

دولت موراکو بالاخره پذیرفت باید منازعه طویل المدت صحرای غربی از راه تفاهم و بگونه مسالمت آمیز حل و فصل شود. در ماه فیبروری سال 1998 عبدالرحمن یوسفی از سوی ملک حسن دوم بحیث نخست وزیر تعیین شد. در ماه جنوری سال 1999 ملک حسن دوم درگذشت و پسرش محمد ششم به جای او نشست. وی در اولین بیانیه خود تعهد سپرد که برای عدالت اجتماعی و از میان برداشتن مشکلات سیاسی و اجتماعی دست بکار خواهد شد.

در نخستین مرحله 800 زندانی سیاسی آزاد شد. در سال 2000 تعداد بیشتری به مناسبت عید سفید فطر از زندان رها گردیدند. در سال 2001 جیمز بیکر وزیر خارجه سابق امریکا و نماینده خاص سازمان ملل متحد در مورد منازعه صحرا، طرحی را شامل یک دوره پنج ساله خودمختاری برای مردم صحرا و برگزاری ریفرنдум در پایان این دوره ارائه کرد که دولت موراکو از آن استقبال نمود، اما جبهه پولیساریو آن را رد کرد.

روز 16 می 2003 چهل و پنج نفر در کازابلانکا کشته شدند. دولت موراکو گروه جهادی سلفی ها را مسول این حمله دانست که با القاعده ارتباط داشت.

به اثر زلزله 24 فیبروری 2004 تقریباً 625 نفر در ناحیه Al – Hoceimi در منطقه ساحلی شمالی موراکو هلاک شدند. در سال 2007 چند حمله انتحاری در موراکو بوقوع پیوست. بعد از آن دولت از کمپاین مبارزه علیه مخالفان دست کشید و راه اصلاحات را در پیش گرفت.

در سال 2013 معلوم شد که باوجود تغییرات فوق الذکر و واگذاری برخی صلاحیت ها به نخست وزیر و شورای ملی، هنوز هم پادشاه منبع اقتدار در موراکو میباشد. در اواخر همین سال حزب عدالت و انکشاف PJD که یکی از احزاب میانه رو اسلامی این کشور است، بیشترین کرسی های شورای ملی موراکو را بدست آورد و صلاحیت تشکیل حکومت را حایز شد. ملل متحد حاکمیت موراکو بالای صحرای غربی را به رسمیت نمی شناسد و مانند گذشته تلاش میکند تا مشکل صحرا از راه گفتگو حل شود.

در ماه سپتمبر 2015 اولین انتخابات شوری های محلی یا ولایتی موراکو دایر شد. در انتخابات شورای ملی سال 2016 باز هم اکثریت با PJD بود که نخست وزیر معرفی نمود. در سال 2021 حزب حرکت ملی استقلال RNI رای آورد.

در سال 2020 موراکو قرارداد عادی سازی روابط با اسرائیل را امضا نمود. کاریکه قبلاً بحرین، امارات متحده عرب و سودان نیز انجام داده بود.

روابط افغانستان با موراکو: بتاریخ 03/09/1347 که برابر بود با سال 1968 میلادی، شورای وزیران افغانستان پیشنهاد وزارت امور خارجه را تصویب کرد که با چهار کشور افریقا روابط غیرمقیم برقرار گردد. در سال 1348 هـ ش که برابر با سال 1969 میلادی، پیمان آغاز این روابط میان مهدی زنظار سفیر موراکو و مرحوم محمد موسی شفیق سفیر کبیر افغانستان در قاهره به امضا رسید.

روابط عادی و نارمل میان افغانستان و موراکو تا سال 1357 هـ ش (1978م) وجود داشت؛ اما زمانیکه بعد از کودتای هفت ثور، پولیساریو یا جبهه آزادی خواهان جمهوری عربی دموکراتیک صحرا، از سوی افغانستان به رسمیت شناخته شد، روابط میان موراکو و افغانستان برهم خورد. بعد از آن موراکو همیشه در جلسات مجمع عمومی ملل متحد در مورد همان فیصله نامه ها رای مثبت میداد که از سوی پاکستان پیشکش میگردد. بعد از پیروزی مجاهدین در افغانستان، روابط میان افغانستان و موراکو دوباره بهبود یافت. داکتر عبدالله وزیر امور خارجه افغانستان به روز دهم جولای سال 2002 به رباط رفت و پیمان همکاری های فنی، علمی و فرهنگی میان هر دو کشور به امضا رسید.